

POMORSKI OŚRODEK
DORADZTWA ROLNICZEGO
W LUBANIU

WSPARCIE DO PRODUKCJI EKOLOGICZNEJ

Lubań, lipiec 2021 r.

*„Wszystkie prawa zastrzeżone. Kopiowanie, przetwarzanie i rozpowszechnianie bez zgody
PODR w Lubaniu lub autora publikacji jest zabronione.”*

Stawiamy na ekologię!

Nie ulega wątpliwości, że rozwój rolnictwa ekologicznego jest jednym z priorytetów Polski na poziomie Unii Europejskiej. W tym celu został opublikowany ***Ramowy Plan Działań dla Żywności i Rolnictwa Ekologicznego w Polsce na lata 2021-2027****.

Celem „*Ramowego Planu Działań dla Żywności i Rolnictwa Ekologicznego w Polsce w latach 2021 - 2027*” jest stały rozwój sektora rolnictwa ekologicznego oraz rynku żywności ekologicznej.

Dążenia do osiągnięcia celu będą realizowane poprzez działania w czterech obszarach:

I. Transfer wiedzy – działania doskonalące, informacyjne i promocyjne.

II. Innowacje w produkcji ekologicznej.

III. Wsparcie producentów ekologicznych.

IV. Utrzymanie zaufania do systemu rolnictwa ekologicznego.

Ramowy Plan Działań dla Żywności i Rolnictwa Ekologicznego w Polsce na lata 2021 – 2027

Do najważniejszych założeń tego planu należą:

- osiągnięcie celu : co najmniej 25 % gruntów rolnych UE w systemie rolnictwa ekologicznego oraz znaczny wzrost akwakultury ekologicznej do 2030 roku ,
- działania mające na celu konsolidację branży; łączenie się producentów w różnego rodzaju kooperatywy,
- opracowanie kompendium wiedzy dla producentów, uwzględnić należy innowacje i mechanizację produkcji (problem z siłą roboczą),
- podniesienie świadomości zarówno producentów jak i konsumentów (np. wykorzystanie produktów eko w żywieniu zbiorowym), promocja w prasie , TV, Internecie,
- sieć gospodarstw demonstracyjnych, dająca możliwości wymiany wiedzy i doświadczeń pomiędzy producentami,
- wprowadzenie zajęć z rolnictwa ekologicznego w szkołach rolniczych,
- informowanie o kanałach dystrybucji (różnego rodzaju bazy , bazarki – typu e-bazarek)
- stopniowe odchodzenie od odstępstw od zasad produkcji ekologicznej (głównie materiał rozmnożeniowy) ,
- wsparcie badań w rolnictwie ekologicznym - *rozwiązywanie problemów w zakresie zasad chowu młodych zwierząt ekologicznych, technologii przetwórstwa oraz produkcji pasz ekologicznych, zasad zabezpieczania i przeciwdziałania zanieczyszczeniom GMO oraz niedozwolonych do stosowania środków produkcji, jak również badania nakierowane na zwiększenie oferty ekologicznego materiału rozmnożeniowego roślin lub ilości środków ochrony roślin do rolnictwa ekologicznego,*
- wsparcie producentów ekologicznych w ramach środków Wspólnej Polityki Rolnej oraz producentów akwakultury ze środków Wspólnej Polityki Rybołówstwa. Środki powinny być kierowane do producentów rolnych oraz gospodarstw rybackich, będących w systemie rolnictwa ekologicznego i wytwarzających produkty na rynek,
- wsparcie produkcji ekologicznej podnoszące poziom inwestycji; producenci ekologiczni powinni mieć ułatwiony dostęp do środków przeznaczonych na inwestycje w gospodarstwie ,
- prowadzenie produkcji ekologicznej powinno nadal być dodatkowo premiowane przy ocenie wniosków o wsparcie. Inwestycje są niezbędne dla rozwoju i podnoszenia konkurencyjności polskiego sektora rolnictwa ekologicznego,
- utrzymanie wysokiego poziomu kontroli i certyfikacji (ujednolicenie funkcjonowania jednostek certyfikujących, możliwość wprowadzania uproszczeń i ułatwień).

Założenia *Ramowego Planu Działań dla Żywności i Rolnictwa Ekologicznego w Polsce w latach 2021 – 2027* mają oczywiście swoje odzwierciedlenie w instrumentach wsparcia finansowego. Od roku 2021 wzrastają stawki dopłat do hektara dla producentów realizujących lub podejmujących zobowiązanie ekologiczne w ramach PROW 2014-2020 (lata 2021-2022 będą okresem przejściowym).

Ponadto w *Krajowym Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej*, który zostanie wdrożony od 2023 r., również przewidziano działania mające na celu wspieranie produkcji ekologicznej – różnego rodzaju interwencje, mające na celu ochronę środowiska. Jednym z ekoschematów jest „**Rolnictwo ekologiczne**”. Do tego wszelkie działania inwestycyjne, gdzie jest prowadzona produkcja ekologiczna, będą dodatkowo premiowane (punktowane), a nawet pojawią się interwencje dedykowane tylko producentom ekologicznym.

Należy pamiętać, że do rozwoju sektora żywności ekologicznej w Polsce potrzebna jest nie tylko produkcja pierwotna, ale także dynamicznie musi rozwijać się produkcja żywności przetworzonej. **Przetwórstwo produktów ekologicznych daje możliwość osiągnięcia wyższych dochodów**, wpływa pozytywnie na budowanie relacji handlowych i na zwiększenie zatrudnienia na obszarach wiejskich.

Nadal obserwujemy rosnące zainteresowanie produktami wysokiej jakości. Coraz częściej konsumenci interesują się pochodzeniem, metodą wytwarzania i składem żywności. Zatem wybór produkcji metodami ekologicznymi, przy jednoczesnych działaniach zmierzających do zwiększania świadomości konsumentów, z pewnością jest dobrym kierunkiem do rozwoju własnego gospodarstwa czy przedsiębiorstwa.

**Ramowy Plan Działań dla Żywności i Rolnictwa Ekologicznego w Polsce na lata 2021-2027 opublikowany na stronie MRIRW pod adresem:*

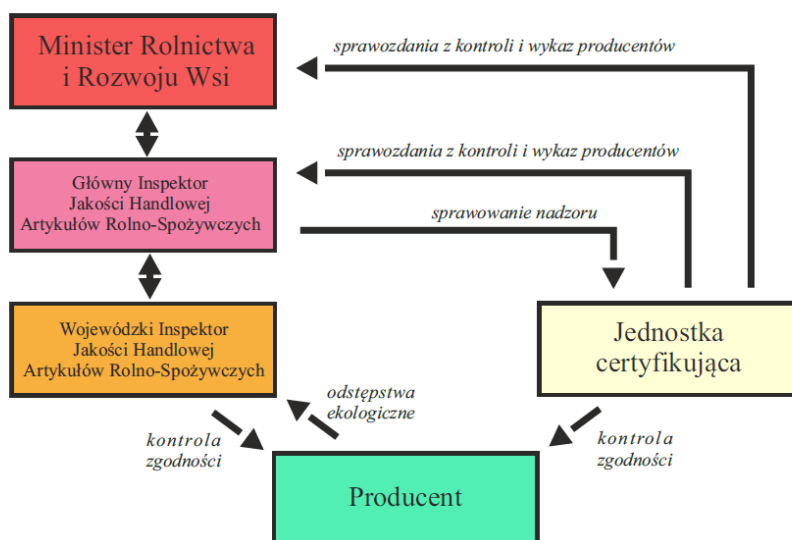
<https://www.gov.pl/web/rolnictwo/ramowy-plan-dzialan-dla-ywnosci-i-rolnictwa-ekologicznego-w-polsce>

Nadzór nad produkcją ekologiczną

Rolnictwo ekologiczne zostało uregulowane odpowiednimi przepisami, zarówno krajowymi jak i unijnymi. Szczegółowy wykaz aktów prawnych można znaleźć na stronie Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi: <https://www.gov.pl/web/rolnictwo/rolnictwo-ekologiczne1>

Aby produkcja mogła zostać zakwalifikowana jako ekologiczna, należy przejść proces certyfikacji.

PROCES KONTROLI I NADZORU W ROLNICTWIE EKOLOGICZNYM

Baza wiedzy

Wszelkie informacje o zasadach produkcji ekologicznej można znaleźć na stronie internetowej PODR w Lubaniu: <http://podr.pl/doradztwo/produkcja-ekologiczna/>. W tej bazie wiedzy producent znajdzie nie tylko artykuły merytoryczne, ale również wszystkie wymagane wykazy, druki do pobrania i linki do odpowiednich instytucji związanych z rolnictwem ekologicznym, w tym wykaz jednostek certyfikujących.

Natomiast producentów ekologicznych można znaleźć np. w tzw. EKOBAZIE woj. pomorskiego <http://podr.pl/ekobaza/> a także na stronie <https://www.pomorskiebazarek.pl/>

Wsparcie do produkcji ekologicznej

Podstawą otrzymania wsparcia do produkcji ekologicznej jest posiadanie odpowiedniego certyfikatu, zarówno w tzw. okresie konwersji (przejściowym), jak i poświadczający zakwalifikowanie produkcji jako ekologicznej (po okresie konwersji).

Rolnik (producent), który podlega procesowi kontroli może dobrowolnie podjąć się realizacji zobowiązania ekologicznego i ubiegać się o przyznanie płatności ekologicznej.

Pogram Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (obecnie okres przejściowy w latach 2021-2022) przewiduje wsparcie finansowe w ramach działania „Rolnictwo ekologiczne”. Rolnicy, którzy zdecydują się przystąpić do tego programu oraz spełnią wymogi, mogą liczyć na dodatkowe dopłaty do hektara (tab.1).

Tab.1. Działanie „Rolnictwo ekologiczne” – wysokość stawek.

PAKIETY	WARIANTY	W OKRESIE KONWERSJI (zł/ha)	PO KONWERSJI (zł/ha)
Uprawy rolnicze (pak. 1/ 7)		1 475	1190
Uprawy warzywne (pak. 2/ 8)		2249	1 446
Uprawy zielarskie (pak. 3 / 9)		1 673	1 673
Uprawy sadownicze	Podstawowe uprawy sadownicze (pak. 4.1.1/ 10.1.1)	2 591	1 756
	Uprawy jagodowe (pak. 4.1.2. /10.1.2)	2 239	1 960
	Ekstensywne uprawy sadownicze (pak. 4.2. / 10.2)	1 025	1 025
Uprawy paszowe na gruntach omych (pak. 5 / 11)		1 100	764
Trwałe użytki zielone (pak. 6 / 12)		631	631

- 100 % stawki podstawowej – za powierzchnię od 0,10 ha do 50 ha
- 75 % stawki podstawowej – za powierzchnię powyżej 50 ha do 100 ha
- 60 % stawki podstawowej – za powierzchnię powyżej 100 ha

Rolnik ponosi coroczny koszt certyfikacji, ale może ubiegać się o zwrot tzw. kosztów transakcyjnych w zależności od ilości posiadanych użytków rolnych (tab.2). W przypadku ubiegania się o rekompensatę kosztów transakcyjnych, należy zaznaczyć odpowiednie pola na pierwszej stronie Wniosku o przyznanie płatności na dany rok.

Tab.2. Wysokość dotacji do kosztów kontroli w gospodarstwie ekologicznym.

Koszty transakcyjne	Wysokość kwoty refundacji (w zł) *
do 5 ha	900
5 - 10 ha	1 000
10-20 ha	1 100
20-50 ha	1 300
50-100 ha	1 400
powyżej 100 ha	1 500

* ale, nie więcej niż 20% wysokości płatności ekologicznej

Podstawowe wymogi dla wszystkich pakietów i wariantów:

Rolnik realizujący zobowiązanie ekologiczne:

- prowadzi działalność rolniczą i posiada co najmniej 1 ha użytków rolnych,
- posiada 5-letni plan działalności ekologicznej opracowany przez uprawnionego doradcę rolnośrodowiskowego. Plan powinien zawierać płodozmian dostosowany do potrzeb gospodarstwa,
- nie może przekształcać występujących w gospodarstwie TUZ;
- zachowuje elementy krajobrazu rolniczego nieużytkowane rolniczo, tworzące ostoje przyrody, określone w planie działalności ekologicznej;
- prowadzi rejestr działalności ekologicznej zawierający wykaz: działań agrotechnicznych, w tym zastosowania nawozów i wykonania zabiegów przy użyciu środków ochrony roślin (dopuszczonych do stosowania w rolnictwie ekologicznym), wypasu zwierząt (jeżeli jest prowadzony) – może to być na jednym formularzu prowadzonym na potrzeby jednostki certyfikującej;
- przestrzega innych wymogów określonych dla poszczególnych pakietów i ich wariantów.

Rodzaje zobowiązań ekologicznych

Bardzo ważną kwestią w realizacji działania „Rolnictwa ekologicznego” jest podzielenie na 3 kategorie zobowiązań grupujące pakiety (w okresie konwersji jak i po tym okresie) pod względem wykorzystywanych użytków rolnych, tj.:

- uprawy na gruntach ornych GO (rolnicze, warzywne, zielarskie, paszowe i jagodowe),
- trwałe użytki zielone (TUZ),
- uprawy sadownicze (podstawowe i ekstensywne).

Ryc.1. Rodzaje zobowiązań ekologicznych.

Płatność do tego samego obszaru może być przyznana z tytułu realizacji tylko jednego zobowiązania. Każde ze zobowiązań ekologicznych podejmowane było przez rolnika do tej pory na okres 5 lat. **Natomiast zobowiązania podjęte po dniu 14 marca 2021 roku, są podejmowane na okres 3 lat!** (okres przejściowy 2021-2022). *Od roku 2023 w ramach realizacji tzw. Ekoschematów z WPR 2023, planuje się powrót do zobowiązań 5-letnich.* Początkiem zobowiązania jest dzień 15 marca roku, w którym rolnik składa pierwszy wniosek o przyznanie płatności ekologicznej w ramach danego zobowiązania, a końcem – 14 marca ostatniego roku tego zobowiązania.

Rolnik **może realizować 3 różne rodzaje zobowiązań ekologicznych** (ryc.1). Płatność ekologiczna do **tego samego obszaru może być przyznana z tytułu realizacji tylko jednego zobowiązania**. **Zobowiązanie ekologiczne** w zakresie wielkości obszaru oraz miejsca realizacji zobowiązania w trakcie jego realizacji **nie podlega zmianie**.

Ale możliwa jest zmiana pakietów i uprawianych roślin w przypadku realizacji **zobowiązania na gruntach ornych**.

Nowe perspektywy dla rolnictwa ekologicznego

Przed ekologicznymi rolnikami rysuje się już nowa perspektywa finansowa w ramach WPR 2023-2027.

Kontynuowane będzie wsparcie powierzchniowe dla rolnictwa ekologicznego tzw. **ekoschemat – Rolnictwo ekologiczne**.

W ramach tej interwencji przewiduje się m.in.:

- możliwość podejmowania dobrowolnych zobowiązań 5-letnich,
- ponowna kalkulacja stawek płatności do poszczególnych pakietów (wzrost płatności),
- dodatkowa premia „zwierzęca”,
- dla małych gospodarstw ekologicznych (do 10 ha) – płatność ekologiczna w formie płatności ryczałtowej.

Trwają jeszcze prace nad Krajowym Planem Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023 –2027. Zatem postępy i szczegóły należy śledzić na stronie MRiRW.

*Opracowała: Agnieszka Jercezek
Główny specjalista ds. rolnictwa ekologicznego
Dział Rolnictwa Ekologicznego i Ochrony Środowiska*